

Brussel gezondheid 2040

De ouderenzorg in beweging

1. Inleiding

De Brusselse ouderenzorg bevindt zich op een kantelpunt. De sterke vergrijzing, toenemende diversiteit, groeiende gezondheidsongelijkheid en de stijging in chronische aandoeningen zetten het huidige ouderenzorgmodel onder druk. Daarnaast moeten we ook anticiperen op de demografische evoluties: het aantal alleenstaande ouderen in Brussel zal de komende jaren verder toenemen. Tegelijk evolueren de verwachtingen van ouderen zelf: zij willen meer autonomie, meer keuzevrijheid en een leven dat verbonden blijft met hun buurt en gemeenschap. Tegelijk moeten de instellingen omgaan met hoge verwachtingen rond kwaliteit, digitalisering en duurzaamheid.

Het klassieke onderscheid tussen zorgvormen weerspiegelt steeds minder de realiteit. Ook het woonzorgcentrum moet opnieuw worden uitgevonden als plaats waar wonen, leven en zorg samenkomen. GIBBIS pleit voor een toekomstgerichte ouderenzorg die mensgericht, toegankelijk, kwalitatief en financieel haalbaar blijft.

De Brusselse ouderenzorg vervult bovendien een bredere maatschappelijke rol. Instellingen zijn niet enkel zorgverstrekkers, maar ook ontmoetingsplekken, werkgevers en motoren van sociale cohesie. Ze ontvangen bewoners met zeer uiteenlopende profielen, levensverhalen en culturen — en dragen bij aan een inclusieve en solidaire stad. De sector heeft de ambitie om, samen met beleidsmakers, de stap te zetten naar een moderne, geïntegreerde en duurzame ouderenzorg.

2. Visie 2040

In 2040 biedt Brussel een ouderenzorg die volledig is ingebed in de samenleving, met ouderen als volwaardige burgers die autonoom hun leven vormgeven. De klassieke grenzen tussen zorgvormen zoals ROB en RVT verdwijnen, waardoor zorg en ondersteuning flexibel aansluiten op individuele noden. Instellingen ontwikkelen zich tot open, inclusieve omgevingen waar wonen, zorg, welzijn en participatie hand in hand gaan.

Ouderen beschikken over een breed aanbod aan woonvormen, van klassieke woonzorgcentra tot kleinschalige woonstructuren, collectieve woonvormen en begeleid wonen. Preventie, gezondheidspromotie en ondersteuning op maat vormen de basis, met meer aandacht voor mondzorg, gezonde levensstijl, evenwichtige voeding en niet-medicamenteuze zorg. Digitale tools zijn toegankelijk en gebruiksvriendelijk, en helpen ouderen langer zelfstandig te leven zonder dat de menselijke dimensie verloren gaat. Voor GIBBIS blijft betaalbaarheid een essentieel uitgangspunt: ouderen moeten toegang hebben tot zorg en dienstverlening die – van maaltijden en dagindeling tot persoonlijke verzorging – aansluit bij hun individuele wensen en behoeften.

Tegelijk evolueert de sector naar een moderne werkgever: attractief, flexibel, toekomstgericht, met ruimte voor levenslang leren en nieuwe profielen die bijdragen aan een kwaliteitsvol woon- en leefproject. Dankzij een geïntegreerde aanpak op wijkniveau — met community centers en eerstelijnszorgpartners — wordt de Brusselse ouderenzorg in 2040 een belangrijke schakel in een breder en sterk verbonden gezondheids- en welzijnssysteem.

3. Strategische aanbevelingen

De transformatie van de ouderenzorg in Brussel steunt op een aantal strategische hefboomen die samen een toekomstbestendig en mensgericht zorglandschap vormen. Een eerste noodzakelijke beweging is de **maatschappelijke inbedding van ouderenzorg**. Voorzieningen moeten evolueren tot open en toegankelijke plekken waar ouderen zich verbonden voelen met de buurt en waar participatie, inclusie en diversiteit centraal staan. Dit betekent dat zorgorganisaties hun deuren letterlijk en figuurlijk openen, en actief samenwerken met families, mantelzorgers, vrijwilligers en lokale actoren. Door deze verbinding te versterken, ontstaat een meer positief en modern beeld van ouderenzorg en wordt een sterkere sociale basis opgebouwd.

Daarnaast moet de zorg zelf veel **flexibeler en meer persoonsgericht** worden. Het huidige onderscheid tussen ROB en RVT sluit niet langer aan bij de realiteit en zet remmen op de kwaliteit van zorg. Een financiering en omkadering die vertrekken vanuit de daadwerkelijke noden van ouderen is daarom cruciaal. Deze omslag vraagt om administratieve vereenvoudiging en regelgeving die maatwerk ondersteunt. **Preventie en gezonde levensstijl** krijgen een structurele plaats, met expliciete aandacht voor mondzorg, voeding en het terugdringen van psychotrope medicatie via niet-medicamenteuze alternatieven. Door ouderen helder te informeren en hen actief te betrekken bij beslissingen, wordt de regie over hun leven maximaal versterkt.

Een derde strategische hefboom betreft de ontwikkeling van ouderenzorg als **moderne en aantrekkelijke werkgever**. De sector heeft nood aan flexibele werkmodellen, aandacht voor welzijn, en ruimte voor nieuwe beroepsprofielen die het woon- en leefproject van bewoners versterken. Het erkennen van interne opleidingen, het stimuleren van levenslang leren en het creëren van aantrekkelijke loopbaanpaden zijn essentieel om medewerkers te behouden en nieuw talent aan te trekken. Tegelijk moeten zorgorganisaties blijven investeren in digitalisering, cybersecurity en duurzaamheid om de werking te versterken en administratieve lasten te verlichten.

Ook het woonzorgcentrum zelf moet transformeren. Het moet een echte thuis worden waar wonen, leven en zorg elkaar versterken, en waar autonomie, veiligheid en privacy een vanzelfsprekend uitgangspunt zijn. Een kwaliteitsvol en hedendaags activiteitenaanbod stimuleert participatie, sociale interactie en levensvreugde. **Innovatieve en kleinschalige woonvormen** kunnen hierin een belangrijke rol spelen, zolang ze deel blijven uitmaken van een breder sociaal netwerk dat vereenzaming tegengaat en verbinding stimuleert.

De visie richting 2050 bouwt verder op deze fundamenten met de ontwikkeling van **zorgcampussen** als centrale pijlers van een geïntegreerde ouderenzorg. Deze campussen brengen diverse woonvormen samen met welzijnsdiensten, eerstelijnszorg, een community center en maatschappelijke functies. Ze worden echte gezondheids- en welzijnshubs waar ouderen toegang hebben tot zorg, ondersteuning en sociale interactie binnen één dynamische omgeving. Dankzij deze evolutie kunnen mensen in hun eigen buurt blijven wonen, ook wanneer wonen in de eigen woning niet langer mogelijk is. Om dit te realiseren is een reglementair en financieel kader nodig dat investeringen ondersteunt, flexibiliteit toelaat en financiering koppelt aan werkelijke behoeften en kwaliteitsdoelstellingen.

Tot slot speelt technologie een steeds belangrijkere rol als ondersteunende kracht. Digitale hulpmiddelen, telezorg en uniforme informatie-uitwisseling helpen ouderen langer zelfstandig te blijven en verlichten de administratieve last voor zorgverleners. Innovatie wordt structureel gestimuleerd, zonder de menselijke dimensie van zorg te vervangen. Binnen dit alles blijven diversiteit en duurzaamheid centrale waarden: zorgvoorzieningen moeten cultuursensitieve zorg bieden, meertaligheid ondersteunen en actief inzetten op energie-efficiëntie, hernieuwbare energie en circulaire materialen. Zo ontstaat een ouderenzorg die inclusie, solidariteit en ecologische verantwoordelijkheid combineert.

4. Conclusie

De ouderenzorg in Brussel staat voor grote uitdagingen, maar ook voor ongeziene kansen. GIBBIS kiest resoluut voor een toekomst waarin ouderenzorg mensgericht, toegankelijk, duurzaam en financieel haalbaar is. Met deze sectorvisie biedt GIBBIS een concreet pad voor de toekomst.

Zorgcampussen worden de spil van een flexibel, inclusief en geïntegreerd zorglandschap. Preventie, innovatie, digitalisering, diversiteit en duurzaamheid vormen de bouwstenen van deze transitie. GIBBIS blijft zich engageren om samen met het werkveld en beleidsmakers deze visie te realiseren, zodat ouderen niet alleen de zorg krijgen die ze nodig hebben, maar volwaardig kunnen deelnemen aan een solidaire en verbonden Brusselse samenleving.



De zorgcampus uitgelegd: bouwen aan de ouderenzorg van morgen

Tegen 2050 vormen zorgcampussen het kloppend hart van de ouderenzorg. Ze brengen diverse woonvormen, eerstelijns- en thuiszorg, welzijnsdiensten en maatschappelijke functies samen binnen één geïntegreerde omgeving. Deze campussen focussen expliciet op de noden van ouderen en bouwen voort op de visie van een ouderenzorg die diep in de samenleving is ingebed en waarin ouderen autonoom én verbonden kunnen leven.

Een zorgcampus omvat niet alleen rust- en verzorgingstehuizen, kleinschalige woonprojecten, service-residenties en centra voor dagverzorging, maar ook een community center, consultatieruimten en diensten die sociale interactie, preventie en gezondheidspromotie versterken. Ze laten toe om de huidige infrastructuur aan te passen aan de wensen van ouderen die langer in hun thuisomgeving willen blijven, en bieden tegelijk een vlotte overgang tussen verschillende zorgvormen. De kern is het bieden van de juiste ondersteuning op het juiste moment, zodat ouderen soepel kunnen schakelen naargelang hun evoluerende noden. Ook thuiszorgdiensten maken integraal deel uit van dit aanbod, waardoor mensen langer kwaliteitsvol in hun eigen woning kunnen blijven wonen.

Dankzij voorzieningen zoals een crèche, buurtgerichte activiteiten en toegankelijke digitale ondersteuning ontstaat een levendige en inclusieve leefomgeving. Ouderen blijven zo dicht bij hun netwerk en behouden maximale autonomie, ook wanneer wonen in de eigen woning of in een klassieke woonzorgsetting niet langer vanzelfsprekend is.